

Rabbi Abraham Twerski:

B"H

Čestitke za Roš hašana 5779.

U ovom broju :

Strujanje života	2
Pozivanja na R"H	4
Postavljeni stol	4
Tajni ključ	6
Pouke Roš hašane	8
Ponosan kao Židov	12
Ajmo u mirovinu	13
Zohar	14
Seder Roš hašana	16
16 uputa za R"H	17
Tašlih	18

Priprema i uređuje:
Vatroslav Ivanuša

"Lešana tova tihatev vetehatem – Neka si upisan i zapečaćen za dobru godinu."

Pozdravi i čestitke mogu biti molitve. Kada nekome zaželimo nešto dobro, mi zapravo upućujemo B-gu molitvu da ga blagoslovi svime što je dobro.

Tijekom godine, dok smo zaokupljeni svojim poslovima i društvenim obavezama, postoji opasnost da počnemo na sve oko sebe gledati kao na konkurenciju i povjerujemo da zaradu ili prestiž možemo

postići dokazivanjem sebe, pa i kroz nartanje na druge.

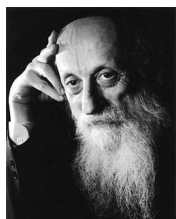
U predvečerje Roš hašane, dok stojimo pred B-žjim sudom, može nam sinuti istina da nije naše dokazivanje ono što nam donosi bogatstvo ili slavu, i da će se samo ono što B-g zapovijedi zbiti. Tada se možemo prestati natjecati s drugima i odnositi se prema svojim bližnjima s više suosjećajnosti i ljubaznosti. Naši pozdravi i čestitke tada će biti iskrene i mogu doista biti molitva. ■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Dani i godine

“Strah B-žji produžava dane, dok su godine zlih prekratkte (Izreke 10,27)”

Tema moje knjige “Living Each Day” naglašava važnost življenja dan po dan.

Rabbi Samson Raphael Hirsch ovako komentira gore navedeni redak: “B-gobojazni čovjek živi na razini dana, dok osoba koja ne drži zakon živi na razini godine; pa ipak,

niti godine nisu dovoljne da mu donesu ispunjenje njegovih planova. Trud b-gobojaznog čovjeka, njegovo vjerno poštivanje b-žanskih zapovijedi, može se uspješno ostvariti svakog pojedinog dana. Svaki dan kojeg je proživio vjerno poštujući Toru, za njega je dobitak. Kada je to ostvario, on to može upisati u kalendar svog života – on nije živio uzalud. On broji dane, a ne godine.”

“Osoba koja ne drži do zakona, međutim, nalazi vrijednost svog života samo stjecanjem izvana. Takve

dobiti svoju punu vrijednost stječu izložene zrakama svjetovnog sunca, i potrebne su godine da bi se razvile. Dani, stoga, nemaju važnosti za osobu koja ne drži do zakona; ona broji samo godine. Ali niti godine nisu dovoljne da joj donesu ostvarenje njenih bujajućih osobnih težnji.”

Otpočnimo živjeti novu godinu svakoga dana vjernim poštivanjem b-žanske volje.

Neka vas B-g blagoslovi zdravljem, napretkom i istinski sretnom novom godinom. ■

Dr. Tall Loewenthal:

Novo strujanje života

Je li svemir živ? Mudraci drže da on pulsira duhovnom energijom. Taj „puls“ je ritam B-žanske životne sile koja neprekidno nanovo stvara sve postojeće. Mudraci o tome govore kao o protoku energije koja potječe od B-ga koji je beskrajem udaljen od tog istog svemira. Duhovna energija napaja životom sve što se u njemu nalazi – galaksije, solarni sistem, naš planet Zemlju, svaku životinju ili pticu, svaki list i svako sićušno zrnce pijeska – sve ih održava na životu.

Ovo hasidsko učenje pomaže nam da shvatimo koncept *Roš hašana*, Nove godine. Životna sila nije stalno i nepromjenjivo strujanje; ona je pulsiranje. Tako na Roš hašanu, godišnjicu Stvaranja, od B-ga prema svijetu dolazi do novog prodora životne sile. Mudraci nam kazuju da svake nove godine to dolazi s više razine svetosti od prethodnog. U okvirima duhovnosti to znači da je svaka godina istinski „nova“. Nove su mogućnosti, nova neistražena sredstva.

Koja je uloga Židova u tom procesu?

Židovsko učenje nam kaže da je svrha postojanja

duhovne prirode: stvoriti u ovom našem svijetu B-gu prebivalište. To znači: učiniti da svaki detalj života bude izraz i odraz B-žje svetosti. Na židovskom narodu je odgovornost da pokuša to ostvariti. Učenja Tore uputstvo su Židovima, a naposljetku i čitavom čovječanstvu, kako živjeti, a da to življenje bude izraz dobrote i svetosti.

Roš hašana je doba kad se svaki Židov prisjeća tog zadatka. Okrećemo se B-gu s dubokim osjećajima u sebi i iznova mu se obvezujemo. Mi ćemo biti njegov narod, a On će biti naš B-g. U novom svijetu Nove godine, nastojat ćemo izvršiti naš sveti zadatak. Istodobno tražimo od B-ga da nam dâ sve što nam treba kako bismo to izvršili u veselju i sreći.

Neka strujanje novog života ove Roš hašane donese mir, med i mlijeko, zdravlje i napredak čitavom židovskom narodu u Izraelu i diljem svijeta. I neka blagostanje židovskog naroda donese mir i veselje čitavom čovječanstvu, čime će se ispuniti posljednji cilj Stvaranja. ■

Prevela Dolores Bettini

Rav Kook:

Tešuva na Roš Hašanu

Glavna je tema mjeseca elula i razdoblja Velikih blagdana *tešuva* – pokajanje i povratak B-gu. No ako pregledamo molitve za Roš Hašanu, u njima nema spomena o grijehu ili pokajanju. Ne izgovaramo ni-ti jednu molitvu ispovijeda-nja grijeha, niti dajemo kakva obećanja da ćemo se popraviti. Umjesto toga, molitve za Roš Hašanu bave se potpuno drugačijom temom: čitav svijet prihvaća B-žji suverenitet. Kako se ta težnja uklapa u općenitu temu ovog razdoblja *tešuva*?

Iz mojih tjesnaca

Prije puhanja u *šofar* na Roš Hašanu, mi molimo slijedeće retke iz Psalama:

"Iz tjesnaca svojih zazvah sam B-ga. On mi odgovori, i postavi me u široko prostranstvo." (*Psalmi 118,5*)

Redak počinje s uzanim tjesnacima, a završava širokim prostranstvima. Što su ti tjesnaci? To su naši uznemireni osjećaji neuspjeha i razočaranja u

nama sami-ma, koji nas guše. No, uz B-žju pomoć mi možemo pobjeći u "široka prostranstva." Osjećaj da smo zatočeni se ublažava i naš se emocionalni stres smanjuje.

Ovo širenje od uskog do prostranog također je i dobar fizički opis glavnog predmeta – *micve* za Roš Hašana – *šofara*, koji se malo pomalo širi od uskog usnika do širokog otvora.

Od pojedinca do Zajednice

Rav Kook, međutim, nije objašnjavao to širenje od uzanog do širokog u psi-hološkom smislu. Umjesto toga, on je to uspoređivao s kontrastom između *prat* i *klal*, pojedinca i kolektiva. Postoje uski, osobni problemi pojedinca. A postoje i šire, opće brige zajednice i naroda.

Tešuva se odvija na mnogo razina. Svi mi nastojimo ispraviti svoje vlastite mane i propuste. Nacija također vrši *tešuvu* kada se vraća na svoju po-

stojbinu, obnavlja svoj jezik, kulturu i vjerovanje. A čitav svijet ide naprijed kada uči prepoznati B-žju moralnu vladavinu i Njegov suverenitet.

Šofar, svojim oblikom koji se postupno širi, metafora je ovih sve širih krugova pokajanja i duhovnog napretka. No, redosljed je od velikog značaja. Naša pojedinačna *tešuva* mora se dogoditi prije univerzalne *tešuve klala*. Tijekom mjeseca elula, zaokupljeni smo ispravljanjem svojih osobnih mana i pogrešaka. No na Roš Hašanu naš se vidokrug širi. Mi čeznemo za *tešuvom* Židovskog naroda i konačnim popravljanjem čitavog svemira. Mi težimo "da usavršimo svijet pod vladavinom Svemogućeg, kada će cijelo čovječanstvo zazvati Tvoje Ime" (iz molitve *Alejnu* u *Musafu* na Roš Hašana). Od uzanih tjesnaca osobnih ograničenja, mi malo po malo dolazimo do širokih prostranstava univerzalnog savršenstva. ■

Alija po Alija

Prvi dan Roš hašane

Kohen

1. *alija* – 4 *p'sukim* – 21,1 – 21,4

B-g je održao obećanje i Sara rađa Jichaka.

Levi

2. *alija* – 8 *p'sukim* – 21,5 – 12

Avrahamu je bilo 100 godina kad se rodio Jichak. Obrezuje ga s 8 dana starosti.

Jichak odrasta i Sara zamjećuje potencijalni negativni utjecaj koji bi mogao na njega imati Jišmael, pa traži od Avrahama da otjera njega i njegovu majku Hagar.

Šliši

3. *alija* – 9 *p'sukim* – 21,13 – 21

Avraham to čini tek kad mu B-g kaže da poslušaj Saru. Hagar i Jišmael su na rubu smrti u pustinji, ali Jišmaelove molitve su uslišane i oni su spašeni. Jedan anđeo uvjerava Hagar da će preživjeti. Hagar poslije ženi Jišmaela za ženu iz zemlje egiptске.

Kad su se Hagar i Jišmael molili B-gu, B-g je čuo „mladićev glas“; Raši kaže kako iz toga učimo da je najsnažnija molitva u korist nekog bolesnika, upravo molitva tog bolesnika osobno.

R'vi'i

4. *alija* – 6 *p'sukim* – 21,22-27

Avimeleh i njegov zapovjednik Pihol (zvan Fihol zbog **dikduk** pravila) sklapaju pakt s Avrahamom. Pakt ima veze s bunarima koje je Avraham iskopao, a sluge Avimelehove ukrade, vraćanjem tih bunara i priznanjem Avimelehovim da bunari stvarno pripadaju Avrahamu.

Hamiši

5. *alija* – 7 *p'sukim* – 21,28-34

Grad Be'er Ševa dobiva svoje ime od dvostrukog značenja 7 ovaca korištenih kao znak saveza i međusobno date zakletve.

Avraham sadi „ešel“ u Be'er Ševi.

Osim što je vrst stabla, riječ **ešel** se smatra akronimom hebrejske riječi za hranu, piće i konačište (ili hrana spavanje i pratnja) – što ostaje simbol gostoprimitstva za sva vremena.

Drugi dan Roš hašane

Kohen, Levi, Šliši, R'vi'i

1,2,3,4. *alija* – 19 *p'sukim* – 22,1 – 19

To je dio o vezivanju Jichaka – *akeidat Jichak*.

Iako nitko od Avrahamovih potomaka (mi, židovski narod) nikad neće biti stavljen na kušnju na tako drastičan način, crpimo ogromnu inspiraciju iz tog dijela Tore. To je dio naše baštine i, još više, dio naše suštine. Svatko od nas doživljava različite izazove kroz život. To isto se odnosi i na nas kao narod. Neka nas uvijek vodi duboka predanost Tori i židovskim vrijednostima.

Akeidat Jichak je naša osobna iskaznica. Ona definira tko smo ... čak i kada je naše vlastito ponašanje je u suprotnosti sa standardima Tore. Stojimo pred B-gom na dan suda - Roš Hašanu, i pušemo u *šofar* napravljen od ovnujskog roga. Tražimo od B-ga da se sjeti *Akeidat Jichak* i smiluje se

njegovoj (premda ponekad ne zaslužuju) djeci.

Hamiši

5. *alija* – 5 *p'sukim* – 22:20 – 24

Paraša završava spominjanjem Rivkinog rođenja što je poveznica sa sljedećom fazom razvitka judaizma.

Maftir, oba dana Roš hašane

Maftir – 27 *p'sukim* 29,1-29,11)

Roš hašana je ovdje nazvana *Jom t'rua*. Njezin Musaf također se već prije ubraja u *micve* (*E-mor*), no *micva* puhanja u šofar se ubraja ovdje. Budući da je Roš hašana također i Roš hodeš tišri, prinose se dvostruki *musafim*.

Tora ne kaže: **Puhat ćeš u šofar**. Ona nam kaže da trebamo imati *Jom t'ru'a* na prvi tišreja. O tome što to znači, Gemara nas uči koristeći *g'zeira šava* (paralelno izvođenje) za *jovel*. Šofar je jedna od nekolicine *micvot* koje Tora zapovijeda na indirektan način. ■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarjag – 613 zapovijedi

405. Glasno trubljenje!: Obaveza da se čuje šofar na Roš hašanu

... to će biti dan trubljenja u trube ... (Brojevi 29,1) ■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravorekne koje se drže aškenaski Židovi.

Dio I: Orah hajim

Poglavlje 41 - Roš hašana (Nova godina)

Treba postiti na deveti ava, sedamnaesti tamuza, treći tišreja i desetog tevesa zbog nacionalnih tragedija koje su se dogodile na te dane; vidi 549,1-2. Na deveti ava zabranjeni su i pranje, mazanje kremama i uljima, nošenje kožnih cipela, te seksualni odnosi, a trebalo bi postiti čak i ako je to bolno; vidi 550,1-2 i 554,5-6. Ako bilo koji od ovih postova padne na šabat, odgađa se do nedjelje; vidi 550,3-4.

Od prvog ava pa do iza posta, poslovne aktivnosti (vidi također 554,22) i proslave treba svesti na minimum (551,1-2). Uobičajeno je da se u tom razdoblju ne pere odjeća ili odijeva novu odjeću (vidi 551,3-7.14-15), ili šiša kosu ili se vjenčava od sedamnaestoga tamuza do nakon devetog ava (vidi 551,2.4.12-15.18). U vezi jedenja mesa i pijenja vina tijekom tog razdoblja, pogledajte 551,8-11 i 558,1; u vezi posta i kupa-nja vidi 551,16; u vezi govorenja bla-goslova "... Koji nas je održao na životu ..." vidi 551,17.

Uz zadnji obrok prije posta devetog ava, treba piti manje nego obično, i ne smije se jesti dodatna kuhana jela; vidi 552,1-4. Uobičajeno je

sjediti na tlu (552,7) i jesti jaja (vidi 552,5) i kruh umočen u pepeo (552,6), te ne kazati blagoslov grupno (552,8). Uobičajeno je pojesti obrok prije poslijepodnevne službe, a posljednji obrok pojesti iza toga; vidi 552,9. Dopušteno je jesti nakon zadnjeg obroka ako post još nije prihvaćen (553,1). Kad deveti ava padne u nedjelju, ili je zbog šabata odgođen za nedjelju, ove se običaje ne drži, ali se mora prestati jesti dok je još dan (552,10). U vezi toga što učiniti ako osobni post padne na osmi ava vidi 552,11. Tahanun se ne kazuje u popodnevnim satima osmog ava (552,12, 559,1).

Post devetog ava počinje čim više nije dan (553,2). Cipele se skidaju prije večernje molitve; vidi 553,2. Treba se suzdržati od rekreacije cijeli dan koji prethodi postu (vidi također 554,21), a od učenja Tore cijelo to poslijepodne (553,2). O tome koje proučavanje Tore je zabranjeno vidi 554,1-4; u vezi pranja vidi 554,7-15; u vezi nošenja cipela vidi 554,16-17; u vezi seksualnih odnosa vidi 554,18-19; u vezi pozdravljanja drugih vidi 554,20; u vezi vršenja posla vidi 554,22-24; u vezi jela vidi 554,25; u vezi nošenju *talisa* i *tefilina* vidi 555,1; u vezi spavanja vidi 555,2. U vezi Havdale kada deveti Av pada na nedjelju ili je odgođen do

nedjelje vidi 556,1 i 559,1.

Večernja služba se na deveti ava govori tiho i uz slabo svjetlo; čita se Knjiga tužaljki; recitiraju su žalosne pjesme (*kinos*), a nakon njih slijedi *Ve-Ata Kadoš* (559,1-3). Tijekom večernje i jutarnje službe svi sjedi na podu, a *kinos* se recitiraju do pred samo podne; vidi 559,3.5. *Tahanun* i pokajničke molitve (*selihos*) se ne govore, a "Neka bude primljeno ..." se izostavlja iz *Kadiša* (559,4). U vezi čitanja iz Tore i Proroka vidi 559,4. O tome što oni koji su u žalosti čine na 9. ava vidi 559,6; u vezi obrezivanja vidi 559,7-9; u vezi sahrane vidi 559,10. Hrana se ne smije pripremati do poslijepodneva (559,10). U poslijepodnevnoj službi 14. blagoslovu *Šemone Esrea* dodaje se "Utjeha ..." te "Usliši nas ..." 16. blagoslovu (557,1).

Od uništenja Hrama, ukrase i proslave moraju biti suzdržani, a znakovi žalovanja u spomen na Jeruzalem trebali bi biti prisutni čak i na vjenčanjima (560,1-2,4). Glazba je dopuštena na vjerskim proslavama (vidi 560,3), ali prevelika neozbiljnost je zabranjena (vidi 560,5). Tko vidi razrušene gradove Judeje, Jeruzalem ili Hram, mora reći odgovarajuće stihove (iz Izaije 64) i razderati svoju odjeću ako ih nije vidio 30 dana; vidi 561,1-5. ■

Rabbi David Goldwasser:

Tajni ključ

Avos D' Rebbi Nosson pripovjeda da je jednom veliki R' Johanan Ben Zakaj pošao iz Jerušalajima a R' Jehošua mu se pridružio.

Dok su prolazili pored *Bejs HaMikdaša* koji je ležao u ruševinama, R' Jehošua je uzviknuo, "Jao nama, jer mjesto na kojem su naše *averos* bile opraštane leži u ruševinama."

R' Johanan mu je odgovorio, "Sine moj, nemoj biti uznemiren. Mi imamo nešto drugo, jednako djelotvorno, što će nam donijeti *kapara*, pomirenje. To su djela *heseda* i *cedaka* (milostinja) kao što je rečeno (*Hoše'a*, 6, 6), "Jer je meni milost mila, a ne žrtva."

Poruka koju nam daje ova prpovijest u stvarnosti je vrlo duboka. R' Jehošua je govorio o ruševinama *Bejs HaMikdaša* koji je bio srce i srž našeg života. On je bio *makom keduša* – prožet svetošću – mjesto na kojem je *Šehina*, B-žanska prisutnost, prebivala. *Avoda* koju su vršili *kohanim*; dnevno prinošenje *korbanos* što je pružalo jedinstvene prilike svakoj osobi; posebne službe *Kohen Gadola* na *Jom Kipur* u *Kodeš Kodašim* kojima je činio pomirenje za čitav Židovski narod; svečanosti *Simhas Bejs Hašoe'va*; pjesme Levita; prinošenje *bikurim*, okupljanje na *Šaloš Regalim* – sve je to nestalo s uništenjem Svetog Hrama.

Bejs HaMikdaš je predstavljao ono posljednje mjesto na kojem smo mogli osjećati bliskost s Vječnim, pa ipak se veliki R' Jehošua koncentrirao na gubitak prilike za pomirenjem. Zašto?

Odgovor glasi da su duhovno nadahnuće, *avoda*, i mogućnost da se prilizimo Vječnom, koju je nudilo postojanje *Bejs HaMikdaša* bile prednosti koje smo uživali. Aspekt *kapara*, uza sve to uključuje pitanje života i smrti. R' Jehošua je bio zabrinut u vezi obaveze za pomirenjem koju svaki pojedinac u *Klal Jisroel* ima. *Pasuk* nam kaže (*Koheles* 7,20), "pa ipak nema čovjeka na zemlji tako pravedna, koji bi činio samo dobro i nikad ne bi sagriješio." Bez obzira na to, mi shvaćamo da nam je u ovom trenutku potrebno oprostjenje za prijestupe koje smo počinili tijekom godine.

U *selihos* mi tražimo od Vječnog: "Sjeti se danas zbog nas Saveza Trinaest [značajki]," što nas podsjeća da će nas taj priziv osposobiti da sa suđenja izađemo kao dobitnici.

I doista, Talmud (*Roš Hašana* 17b), kaže da je Vječni rekao Mošeu Rabenu: Kadgod *Klal Jisroel* sagriješio, nek' izvrše ovu službu predamnom i Ja ću im dati oprostjenje. Talmud

navodi *pasuk* u *Šemos* (34,6), "I prođe Vječni pred Mošedom Rabenu i proglasi [Trinaest značajki]" a R. Johanan je rekao da kada one ne bi bile zapisane u samom tekstu ne bi nam bilo moguće izjaviti ovako nešto. To nas uči da se Vječni ogrnuo svojim plaštom poput *hazana* i pokazao Mošeu redosljed molitava.

Sefer Me'ein HaMoed spominje da smo u prošlosti molili s Trinaest značajki, a ipak nam godina nije bila ispunjena radošću. Zašto? On razjašnjava da postoji tajni, magični ključ koji olakšava izlivanje Trinaest značajki, a što se najbolje može ilustrirati na ovaj način.

Neka je siromašna udovica imala jednog jedinog sina kojeg je vrlo voljela. Njih su dvoje živjeli u takvoj bijedi da je dječak već u ranoj mladosti počeo svakodnevno na ulicama tražiti posao. Kada ne bi uspio, prosió bi kako bi mogao donijeti nešto hrane na stol. Bojao se jedino toga da se ne razboli. Tada ne bi mogao zaraditi ništa novaca, niti bi imao novca da ode kod liječnika.

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Dovid Goldwasser: Tajni ključ**

Jednog hladnog kišnog dana, kada nije mogao pronaći nikakav posao, počeo je kucati na vrata tražeći milostinju. Pokucao je na vrata imućnog, no škrtog, čovjeka koji mu je zovoljno rekao: "Mlad čovjek poput tebe bi trebao raditi, a ne skupljati milostinju."

Dječak je ponizno odvratio: "Tražio sam posao ali me nitko nije htio zaposliti."

Bogataš se htio zabaviti pa mu je rekao: "U redu, ja ću te zaposliti. Ako budeš čitave noći stajao u vodi do grla uz rub rijeke, dat ću ti deset zlatnika."

Mladić je pristao i vratio se kući da kaže svojoj majci za dogovor koji je sklopio. Žena se razumljivo zabrinula za zdravlje svoga sina. Vani je bilo vrlo hladno i dječak se mogao teško razboljeti. Bilo kako bilo, sin ju je uvjerio da njihovo preživljavanje ovisi o tom novcu.

Majka se preko volje složila s time i otpratila ga do obale rijeke. Dok se on pripremao da uđe u vodu, žena je sakupila nešto granja da zapali vatru, koju je doduše ubrzo ugasio snažan vjetar. Škrtac se isto spustio do rijeke, umotan u težak topli kaput, kako bi se uvjerio da se dječak

drži njihovog dogovora.

Ujutro, nakon što je čitave noći stajao u mrzloj rijeci, mladić je izašao iz vode, obukao svoj kaput i pokucao na vrata doma onog bogatog čovjeka.

"Što želiš u ovako rano jutro?" za-režao je bogataš.

"Došao sam po svojih deset zlatnika," rekao je mladić.

Škrtac mu je bahato odvratio: "Nećeš dobiti ništa. Nisi se držao dogovora. Tvoja majka je zapalila vatru da te grije. To baš nije bilo pametno!"

Užasnut, mladić je smjesta otrčao seoskom sucu u ispričao svoju nesretnu priču. Sudac je pozvao bogataša koji je samouvjerenio odgovorio na poziv, smatrajući da ima valjan razlog kojeg se neće moći pobiti.

Nakon što je saslušao obje strane, sudac je naložio svom poslužitelju da donese vode za kavu. "Uzet ćemo pauzu da zakuhamo vodu i popijemo kavu, i onda ću iznijeti svoju presudu," objavio je sudac. Poslužitelj je, kako i treba, stavio lonac s vodom pored vatre.

Petnaest minuta kasnije voda još nije bila zakuhalo. Nestrpljivo, bo-

gataš je počeo grditi čovjeka: "Ova se voda nikada neće zgrijati. Ako želiš da voda zakipi moraš je staviti nad vatru, a ne pored nje."

"Tako je to?" rekao je sudac. "A ti misliš da je slabašna vatrica na pijesku zagrijala čovjeka koji je stajao do grla uronjen u ledenoj vodi čitave noći?"

"Ne samo da presuđujem da ćeš mu dati deset zlatnika koje si mu obećao, već udvostručujem tu svotu zbog muke kojoj si ga izložio," napomenuo je sudac.

Trinaest značajki zrake su svjetla i topline, ali njihova moć djeluje samo na onu osobu koja ih prihvaća. Nakon što je Židovski narod sagriješio sa Zlatnim teletom, činilo se da je sve izgubljeno. No ipak je Vječni obećao *Klal Jisroelu* da će "vršenje službe Trinaest značajki," ne samo njihovo izgovaranje, uvijek uroditi blagoslovom i izbavljenjem. To je definirano u Talmudu (*Šabos 133b*): "Budite poput Njega: Kao što je On milostiv i milosrdan, tako budite i vi milostivi i milosrdni," ili (*Šabos 151b*), "Onome koji je milosrdan prema drugima, Nebesa iskazuju milosrđe."

Naši učenjaci pišu da obično nije dopušteno na *jom tov* iznositi molbe Vječnom, čime bi se onemogućila molitva Trinaest značajki. Objašnjava se, međutim, da mi ne tražimo Vječnog izravno za oprostjenje, već zapravo izražavamo svoje shvaćanje da čovjek *tešuvu* i pokajanje može postići ugledajući se u puteve Vječnog. ■

Rabbi Berel Wein:

Pouke Roš hašane

Pred nama je 5779. godina. Kao i kod svake Nove godine, svakog novog početka, svakog novorođenog djeteta i pokrenutog projekta mi u nju polažemo velike nade i očekivanja. Nadamo se i molimo se za novu godinu spokojstva i mira, uspjeha i zdravlja, i našeg emocionalnog i duhovnog rasta. Većina od nas već je i prije gajila mnoge takve nade, i istini za volju, nisu baš sve nove godine ispunile naša očekivanja i nade.

No, to nas ne smije spriječiti da se nadamo kako će ova nova godina ispuniti naša velika očekivanja. Jedna od tajnih prednosti naše proslave dolaska nove godine na Roš hašanu je poklon koji dobivamo: okrećemo novu stranicu u svojoj knjizi života. Dočekujući novu godinu izjavljujemo: "Neka kraju dođu nesreće prošle godine, i sada nek' započnu blagoslovi nove godine."

Sposobnost da se prebrodi prijašnje nevolje i neuspjeha, i krene dalje u životu jedan je od bitnih sastojaka Židovskog života, života koji je usmjeren ka svetosti i vječnosti. Kralj Salomon nas uči u Izrekama: "Pravedan čovjek može pasti sedam puta, ali on ustaje!" I pravedni i manje pravedni padaju. To je stanje u kojem se ljudi nalaze - krhko, nedoslje-

dno i nesavršeno.

Međutim, pravedna se osoba uvijek podiže i započinje s novim početkom. On ili ona odbija potonuti u potištenost stanja u kojem se našao, dok oni koji nisu pravedni na kraju više ne pokušavaju sami sebe podići iz vlastite jame očaja i grijeha. Ova snažna poruka definicije pravednosti, i njene različitosti od zla, jedna je od glavnih pouka Roš hašane i dolaska nove godine.

Druga važna pouka koju nas uči početak nove godine je vrednovanje samog vremena. Dolazak nove godine dramatično usmjerava naše umove na razmišljanje kako vrijeme brzo prolazi. Pa kao da je bilo jučer, kada je došla nova 5778. godina! Kud su nestali njeni dani i kako je tako brzo prošla?

Naš učitelj Moše u svojoj je molitvi, kao što je zabilježeno u Psalmima, skrušeno prokomentirao da i sam život brzo proleti. I uistinu je tako. Vrijeme je nezamjenjivi element ljudskog postojanja. Ono ima jedinstvenu i samo sebi svojstvenu vrijednost. Vrijeme je najmoćniji alat dostupan ljudima za postizanje ciljeva i samoostvarenje. Ono je isuviše dragocjeno da bi ga se namjerno potračilo.

Nije na nama da riješimo sve probleme, sredimo sve situacije, ispunimo sve uzvišene ciljeve za svog života. Nemamo na raspolaganju dovoljno godina da sve to ostvarimo. Ipak rabini su nas podučili da nas to ne oslobađa naših obaveza da to nastojimo učiniti. Shvaćajući ograničenja koje nam vrijeme nameće, te koristeći se vremenom koje smo dobili za vlastiti duhovni i emocionalni napredak, za izgradnju života i društva u skladu s Torom, te za pomažanje, podršku i osnaživanje naših bližnjih Židova, mi svijetom širimo poruke koje donosi dolazak nove godine. Nova godina je pravovremeni podsjetnik na vrijednosti samog vremena.

Dolazak nove godine također nas uči i kako je sve u životu neizvjesno. Naš je suvremeni svijet proizveo široko polje stručnjaka za svaki vid postojanja na ovoj planeti. Ipak, bez obzira na to koliko nam se činilo da znamo i koliko nam jasnu budućnost zacrtali naši stručnjaci, mi stalno bivamo zavedeni događajima koji ne samo da su nepredvidivi već u mnogo slučajeva i nezamislivi.

Mi uvijek bivamo primorani da pokleknemo zbog svog oholog sveznanja i poniženi onime još nepoz-

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Berel Wein: Pouke Roš hašane**

natim i nepredviđenim. Nova nas godina tjera da se bavimo svojim dušama i našim Stvoriteljem. Ona priznaje, da se tako izrazim, sveprisutnu B-žju ruku koja upravlja našim osobnim i javnim životom. I opet, ona ukazuje na jednu te istu pojavu, naše nemoći, a također i naše odgovorno-sti. Bez B-ga čovječanstvo je osuđeno na prazninu i ništavilo. No, bez ljudskih nastojanja i ostvarenja, B-žje će djelo stvaranja os-tati kao mrtvorodenče, prazno i pusto.

Nova Godina naglašava ovo B-žansko partnerstvo između Stvoritelja i Nje-govih stvorenja, između onog što je sveto i vječno, i onog što je nužno svjetovno i obično. Dok otpočinje nova godina mi, da tako kažem, predajemo svoj godišnji izvještaj o ovom partnerstvu svom vječnom partneru. Neka nova godina bude godina blagoslova za sav Izrael, pojedinačno i kolektivno.

Naučiti kako gubiti

Nedavno sam pročitao članak u kojem se našao intervju s poznatim i nadarenim igračem američkog bejzbola. Većina sportaša kada ih pitaju ili intervjuiraju mediji gotovo kao roboti odgovaraju s klišejima i lijepim frazama, koje apsolutno ništa ne znače. Ovog su sportaša u intervjuu upitali koju je značajnu korist stekao iz svoje karijere u bejzbolu. Umjesto uobičajenog odgovora o timskoj suradnji, postavljanju ciljeva, fer natjecanju i drugim takvim plemenitim idejama, ovaj je sportaš odgovorio da je, nakon 15 godina profesionalne bejzbolske karijere, najveća lekcija koju je naučio kako gubiti.

Većina ljudi očekuje da postoji neka čarobna formula koja će ih naučiti kako da pobjeđuju. Međutim, u životu, kao i u bejzbolu, zapravo je učenje o tome kako gubiti tako da

čovjek na kraju, u ukupnoj perspektivi igre života, može pobijediti. Od naše najranije dobi mi uistinu treniramo kako gubiti. Bez obzira koliko dijete bilo razmaženo, ono će se svejedno suočiti s brojnim situacijama gubitka i uskraćivanja, kod kuće, u školi i na igri.

U mojim djetinjim danima, sjećam se da je najveća uvreda koju se moglo dobiti od svojih kolega u razredu ili suigrača bilo da ne znaš gubiti. Nekako, duboko u nama postoji svijest, pa čak i želja da se gubi plemenitosti i pošteno. Zapravo, čitava ljudska psihologija objavljivanja onoga što se smatra moralnom pobjedom temelji se na ideji da je mnogo puta izgubiti važnije i vrednije od pobjede.

U dugoj povijesti, židovski narod svakako bi se prije mogao ubrojati u gubitnike, nego u pobjednike. Nije-dan narod nije imao tako tešku i bolnu povijest kao Židovi. Većina svoje povijesti proveo je u prognan iz svoje domovine i raspršen diljem svijeta. Progon i diskriminacija, siromaštvo i stalna nesigurnost bili su sudbina koju su Židovi prihvatili. Ipak, židovski narod je ostao neobjašnjivo optimističan u vezi svoje konačne budućnosti i ostao najutjecajniji u pitanjima i evoluciji civili-

zacije. Iako nismo pobijedili u materijalnom i teritorijalnom smislu, mi smo se smatrali pobjednicima u području duha i ljudskog napretka.

Igrači bejzbola ne uspijevaju u 65 do 75 posto slučajeva. Ipak, njihov uspjeh je kada iz tog iskustva nauče zašto nisu uspjeli i što mogu učiniti kako bi pokušali ispraviti taj neuspjeh koji igru čini tako fascinantom i dramatičnom.

Izraelski proroci uvijek naglašavaju propuste židovskog naroda i upozoravaju ih da preispitaju te neuspjehe i uče iz njih. Ako ćemo se baviti samo svojim pobjedama i trijumfima dovest će nas samo do toga da postanemo arogantni, oholi i na kraju do najvećih razočaranja i obmana. Kroz riječi proroka Izraela nalazimo detalje naših nedostataka i naših promašenih napora, tako da te pogreške ne ponavljamo u budućnosti.

Jedna od velikih pouka u gubljenju je sposobnost da uvidimo i prihvatimo činjenicu da smo izgubili. Na taj način, mi krećemo dalje i pravimo potrebne prilagodbe kako ne bismo postali serijski gubitnici.

Gmar hatima tova ■

Rabbi Yssocher Frand:

Jedinstvenost presude na Roš Hašanu

Druga *mišna* u traktatu *Roš Hašana* uči: "Na *Roš Hašana* svi koji su došli na svijet prolaze pred Njim (da prime presudu) kao *bnei maron*" (kada se prebrajaju ovce). Međutim, Gemara tamo navodi mišljenje "Čovjeku se sudi svakodnevno" [*Roš Hašana 16a*]. Na prvi pogled, ova su dva mišljenja u suprotnosti. Očito, Suđenje se događa ili jednom godišnje ili na dnevnoj bazi. Čini se da se ova dva mišljenja međusobno isključuju.

Rav Eizele Charif pokušava pomiriti ove tvrdnje uvođenjem koncepta da u stvarnosti postoje dvije vrste suđenja. Na početku godine čovjeku je određeno da ima određene mogućnosti, određeni status, i određene fizičke i materijalne karakteristike. Status quo za narednu godinu se određuje na Roš Hašanu. Međutim, ova "os-novna odrednica" može se mijenjati – na bolje ili na gore – ovisno o postupcima date osobe tije-

kom godine.

Međutim, kada mi pristupamo novogodišnjem sudu, ne postoji status quo. Mi ne dolazimo Svemogućem uz pretpostavku zasnovanu na vjerojatnosti onog što je bilo (*hazaka d'm'ikara*). Mi ne ulazimo na Suđenje na Roš Hašanu s mišlju "do sada sam bio živ, pa ću ostati na životu i sli-jedeće godine; bio sam zdrav i imućan dom sada, pa će se sve tako nastaviti unedogled tijekom naredne godine". Ovo nije ispravan stav na Roš Hašanu.

Tijekom godine, ono što nam je dodijeljeno i naš budžet već su određeni. U budžet nam je dodijeljena određena suma novca, i zdravlja, i uspjeha u našim poslovnim aktivnostima i mi nastavljamo trošiti od tog određenog budžeta, iako se taj budžet može povećati ili smanjiti u sklopu parametara "Čovjeku se sudi svakodnevno". Međutim, kada do-

đe suđenje za novu godinu na Roš Hašanu, nema ničega što je unaprijed zadato.

Rav Pam jednom je rekao komentar na Molitve pokajnice koje govorimo u *Selihos* prije i tijekom *Jomim noraim* (Strašnih dana): "Kao siromasi i prosjaci mi dolazimo pred Tebe, kucajući na Tvoja vrata." Ovo se može jednostavno rastumačiti da smo mi siromasi jer nemamo dovoljno dobrih djela u našu korist. Međutim, Rav Pam kaže da se ovo treba tumačiti doslovno – kada se pojavimo pred Svemogućim na Roš Hašanu mi smo bez novčića. Što to znači da smo bez novčića? Ja imam novaca na banci, imam dionice, imam kuću i imam ostalu imovinu! Što to znači, "Ja sam siromah"?

Rav Pam objašnjava da to znači da ništa nije unaprijed predodređeno. Mi počinjemo iznova. Nema nikakvih "*hazaka*". "Do sada ste bili zdravi, no danas se donosi nova presuda u vezi toga što će se događati danas i u narednoj godini." "Do sada ste bili uspješni. Danas se izriče nova Presuda."

Razlog zbog kojeg mi ne drhtimo pred Jom HaDin je to što nam je vrlo teško uistinu povjerovati u tu ideju. Ako netko ima 50 godina, on zaključuje da je već prolazio kroz sve i stvari su uvijek ostajale relativno stabilne. On pretpostavlja: "Vidi, upravo sam bio na liječničkom pregledu i doktor mi je rekao da sam sasvim dobro." "Svojim poslom ili

(nastavak s 10. stranice) **Rabbi Vissocher Frand: Jedinstvenost presude na Roš Hašana**

profesijom se bavim već 30 godina; neku godinu mi ide malo bolje, a neku malo slabije, no uvijek sam imao stalan prihod. Kako to misliš da možda neću imati *parnasa* slijedeće godine?" Skloni smo pretpostaviti da na Dan Suda dolazimo sa čvrstim status quo u našu korist. To nije točno. Vrlo nam je teško usvojiti ovaj koncept no status quo nije zagarantiran.

Ako razmišljamo o stvarima koje smo vidjeli i čuli tijekom protekle godine, postat će nam apsolutno jasno kako se život u trenutku može promijeniti. Ljudi budu odneseni prirodnim nepogodama, kada ih iznenada napusti sreća, neočekivanim dijagnozama, i nepredvidivim političkim promjenama. Te iznenađujuće promjene vlastitog zdravlja ili sreće

ili statusa najšokantnije su stvari koje se mogu nekome dogoditi. Jučer je sve bilo predivno. Preko noći stvari se mogu toliko promijeniti da osoba više nije u stanju funkcionirati. No, takve se stvari uistinu događaju. To je Dan Suda na Roš Hašana. Ne može se pretpostaviti status quo. Ne možemo se uljuljkati u lažni osjećaj sigurnosti da pošto smo bili zdravi, dovoljno imućni i mudri dosada, da će se vjerojatno sve tako i nastaviti.

Na Roš Hašana otpadaju sve oklade. Poput siromaha, bez novčića, mi kucamo na Tvoja vrata. To je zbilja. Zbog toga je *Din* na Roš Hašana toliko strašan i jeziv. ■

Rabbi Vissocher Frand:

Misli za Erev Roš hašanu

Pripovijest o Hani sadrži pouku toliko vitalnu i vezanu uz glavnu poruku Roš hašane, da ne samo da je čitamo u Haftari na prvi dan Roš hašane, već je i cijela molitva Musaf oformljena oko devet spominjanja B-žjeg imena u Haninoj molitvi. Što je toliko važno u tom događaju da glavnu molitvu Roš hašane zasnivamo na Haninoj molitvi?

Analiziramo li Haninu molitvu otkrit ćemo da ona naglašava da je u životu sreća promjenjiva. Hana nam kaže: „...dok neplodna rađa sed-

moro djece, ona s mnogo djece ostaje bez njih (2,5)“.

Ona govori o sebi, kako je nekada bila neplodna, a druga je žena njenog muža, Pnina, imala mnogo djece. Ali Hana sada ima sedmoro djece, i svaki puta kada bi joj se rodilo dijete, Pnina bi izgubila jedno.

B-g čini neke ljude siromašnima, a druge bogatima. On ponižava uznosite i ponizne uzvisuje. Sreća se stalno mijenja.

Hana nas upozorava i kaže (2,3): "Al Tarbu t'dabru gevoha gevoha..."

Vi koji ste moćni – ne govorite bahato! "...Kešes Giborim hatim, v'nihsalim ozru hajil" [jer možete pasti a nemoćni će biti opasani snagom] (2,4)".

Ovo je Hanina poruka Židovskom narodu na Roš hašanu: Život je toliko nestalan. Bлага su toliko krhka. Roš hašana je nevjerojatno zastrašujući dan! ■

Ozer Bergman:

Ponosan na to što sam Židov

Na pragu smo Roš hašana, dana suda na kojem nas se pažljivo preispituje, procjenjuje, i zatim upisuje za dobru godinu (nadajmo se), i sve to u manje vremena nego što je trebalo da pročitate ovu rečenicu.

Roš hašana traje dva dana ne zato što B-gu treba toliko vremena da odgonetne što da učini za vas ili zato što je toliko vremena potrebno nekim ljudima da dovrše iznošenje svoje liste želja i molbi. Ona traje toliko dugo da vam dade vremena da dobro razmislite: Što trebam promijeniti i kako ću to učiniti? Mnogi ljudi misle da u vrijeme Roš hašana postoji korelacija između toga koliko su bili dobri (ili obećali da će biti) i s koliko će ih dobara B-g obasuti.

Ovdje se ne radi o tome. Blagostanje se često dodjeljuju zlikovcima, ali se uskraćuje *cadikim*. Kada bi posljedice ponašanja čovjeka bile očite, ne bi bilo slobodne volje i Stvaranje ne bi poslužilo svojoj svrsi. Ali, skrećem s teme.

Svi mi moramo poboljšati svoje ponašanje, govor i stavove. Trebali bismo produbiti našu vjeru i povjerenje u B-ga, našu vjeru u sve što je *kadoš* (sveto) i druge naše religijske osjećaje. Ali to su umnogome samo simptomi. Da bismo ostvarili dugotrajnu *tešuvu* (povratak B-gu), moramo dokučiti što nedostaje u temelju

stvari.

U nekom povijesnom trenutku, B-g je predvidio da će biti neizmjenno ponosan na Židovski narod. Predvidio je da će biti neizmjenno ponosan na svakog pojedinog Židova, uključujući vas, dragi Židovski čitatelji. On je također predvidio da će biti neizmjenno ponosan na svaki vaš djelić, svakog dana. Sav taj predviđeni B-žji ponos na Židove temelj je Stvaranja. Temelj, korijen, problema je da je B-g to naslutio, ali mi nismo!

Kad napravimo inventuru svog života, vidimo što treba ispraviti: pričanje u *šulu*, konzumiranje hrane koja nije košer, traćenje vrijeme, plaćanje kamata na kredit, nepoštivanje svojih roditelja i još mnogo toga drugoga. Stoga pokušavamo pronaći strategije da svoja usta držimo zatvorenima, da budemo manje rastreseni i više učinkoviti, itd. Međutim, korijen našeg neuspjeha u pogledu Ži-

dovstva je to što nismo svjesni da se B-g toliko jako želi ponositi nama koje je stvorio na svijetu - i nastavlja nas stvarati!

Naša svjesnost o tome raste kada postavljamo pitanja poput: "Da li svađa s mojim bračnim partnerom ili susjedima potiče da B-g bude ponosan na mene?" "Je li moja nemarnost u držanju šabata i proučavanju Tore ponos koji je predvidio?" Razmišljanje o tome da li vaše ponašanje ili stav čine B-ga ponosnim na vas ili ne, samo po sebi čini B-ga ponosnim!

Ali to nije sve. Budući da je B-g ponosan na Židovski narod, danas postoji! Sjeverna Amerika, Južna Amerika i Azija, galaksije i sve što oni sadržavaju, sve postoji.

Zbog B-žjeg ponosa na ponašanje nekog Židova danas postoji djelić današnjice.

Zahvaljujući B-žjem ponosu na drugog Židova, blagi povjetarac će pu-

hnuti negdje u Zemlji Izrael. Jeste li to shvatili? Zbog B-žjeg ponosa na vas danas, sada postoji neki aspekt stvaranja. A zbog ponosa sutra neki će aspekti postojati sutra.

Evo još dobrih vijesti. Budući da djelić stvaranja postoji zahvaljujući Židovskom ponosu koji vi ostvarujete, B-g "ostvaruje" vas. Budući da On želi biti ponosan, On vas želi blagosloviti zdravljem i blagostanjem danas, sutra i tijekom cijele godine. Zato ispravite temelj, korijen i izazovite ponos, tada će vaši zahtjevi biti opravdani.

Reb Noson budi kod nas svijest o jednom temeljnom pitanju. Sav B-žji latentni ponos na nas Židove, kao nacije i kao pojedinaca, ovisi o *šalomu* (miru). *Šalom* započinje s *cedakom* (dobrotvornim davanjem), što uključuje davanje milostinje, posuđivanje novca bez kamata, vršenje usluga drugima, pošteno, časno i pristojno poslovanje, te spremnost na odricanje od naplate nečijeg duga da bi se očuvao mir.

Tikatevu v'teihatemu altera haim tovim u'l'šalom b'sifran šel cadikim!

Neka bi vi i vaši dragi bili odmah upisani i zapečaćeni za dobar život i mir u Knjigu Cadikim! ■

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Zašto ne odete u prljavom vremenu mirovnu i upotrijebite svoje vrijeme za nešto što ima više smisla?

Jednom prilikom sam razgovarao s jednim vrlo uspješnim poslovnim čovjekom. Rekao sam da kada bi rasprodao svoju imovinu čak i upola stvarne vrijednosti, mogao bi dobiti gotovo milijardu funti, te bi uz 0.5% kamate, mogao garantirano zarađivati 4-5 milijuna funti godišnje. Ja ne bih mogao potrošiti taj novac u godinu dana čak i kad bih se potrudio. Pa zašto on onda ostaje u biznisu?!

Znao sam odgovor prije nego li mi ga je rekao, ali toliko mi je neprijatan da sam morao pitati, čisto za slučaj da nisam bio u pravu. Razmislite na trenutak, što biste vi rekli kako je glasio odgovor?

Odgovor je bio, sasvim jednostavno, da kada bi prodao svoj biznis, ne bi se imao čime baviti.

Sada razmislite o tome na trenutak. Ne bi se imao čime baviti.....

Ustaje rano ujutro, odlazi u ured, koristi svoj um, svoju energiju, svoju strastvenost, svoj trud, svoje vrijeme, svoje mogućnosti za što? Da može

zaraditi novac? On već ima novaca. Da bi bio uspješan? On već jest uspješan. Ne. On čini sve to jer inače ne bi imao ništa za raditi.

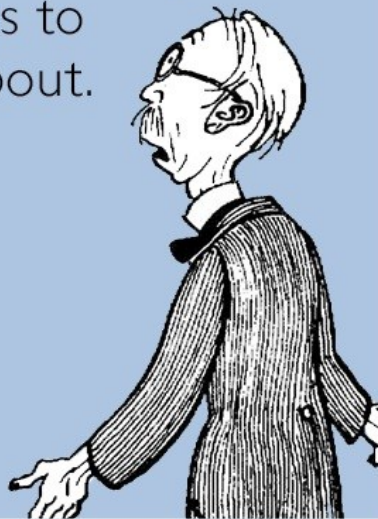
Nema li ljepote koju treba doživjeti u svakom kutku ove prostrane planete? Nema li predivnih ideja kojima treba podučiti djecu, unuke, bilo koga

vrijeme zarađivanje novca ili igranje golfa (ili bridža) onda kada više niste u stanju udariti lopticu)?

Roš hašana je prema Židovskom kalendaru, Dan Suda. Više nego li je to vrijeme da nam B-g sudi, to je vrijeme da prosudimo sami sebe. Što želimo od naredne godine? Svakako da možemo više od toga da živimo da bismo radili kao 'uspješni' ljudi. Svakako da u svijetu kakav je naš ima toliko mnogo toga što možemo učiniti a da ima smisla. Pa zašto onda trošiti toliko svog vremena na ono što nema smisla?

Predlažem vam da za ovu *Roš hašanu* odlučite da u nadolazećoj godini provedete više vremena s obitelji, više vremena u davanju drugima, više vremena u stjecanju mudrosti, više vremena na duhovne težnje. To su stvari koje su važne u životu. Nemojte ih potisnuti u stranu kako biste radili stvari koje, ako ćemo biti okrutno iskreni, samo popunjavaju prazninu između rođenja i smrti. ■

May the Jewish New Year bring you many joyful events to complain about.

Neka bi vam židovska Nova godina donijela mnogo radosnih događaja na koje ćete moći prigovarati

Kakva je to vrsta života? Da li je naš svijet doista toliko lišen smisla?

Zar nema gladi i bolesti protiv kojih se treba boriti u Africi, prašuma za spasiti u Južnoj Americi i siromašnih ljudi kojima treba pomoći širom svijeta? Zar nema ogromnih zaliha mudrosti koje treba objelodaniti i istražiti?

tko hoće poslušati? Zar ne postoji oko nas čitavo čovječanstvo pojedinaca koje treba voljeti i cijeniti – da ne govorimo o onima koji su nam najbliži i najdraži?

Zar stvarno nema ničega za njega čime bi se mogao baviti? Da li uistinu živimo u tako ispraznom svijetu da je jedini način na koji možemo provesti svoj

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

ZOHAR: ROŠ HAŠANA

Roš hašana prema tradiciji

Roš hašana se slavi prva dva dana hebrejskog mjeseca *tišreja* (Vaga), i prema hebrejskom kalendaru označava početak godine. Roš hašana i dani koji slijede sve do Jom kipura okončavaju period koji započinje početkom mjeseca *elula* (Djevica), u kojem ljudi prolaze kroz samopreispitivanje i traže oprost za svoja djela počinjena tijekom prethodne godine. Prema Židovskoj tradiciji, na ovaj dan Stvoritelj sudi svim ljudima za sva njihova djela i odlučuje o svemu što će im se dogoditi u narednih godinu dana, i zbog toga je dobio ime: "Dan suda".

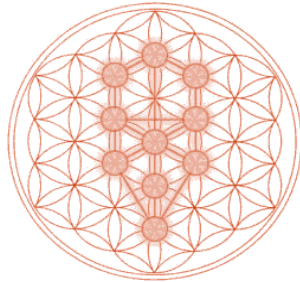
Roš hašana se spominje u Bibliji u Levitskom zakoniku 23,23-25:

"I reče Vječni Mojsiju: "Govori djeci Izraelovoj i reci im: Sedmoga mjeseca, prvoga dana u mjesecu, neka vam bude sveti odmor, spomen proglašen glasom trube, sveti saziv. Nećete raditi nikakvog težačkog posla; a prinijet ćeš žrtvu paljenicu Vječnome."

Mudraci, blagoslovljena bila uspomena na njih, na izraz "*Teru'a spomena*" gledali su kao na naredbu da se puše u šofar (rog ovna) da bi se probudilo i osvijestilo ljude da naprave pokajanje. Odavde je Roš hašana dobila svoje drugo ime - "*Dan Teru'e* (puhanja u šofar)".

Običaj je u večeri Roš hašane imati obrok i jesti hranu koja je simbolična

za narednu godinu i želje vezane uz nju, izražene u posebnim blagoslovima koje koristimo da blagoslovimo tu hranu. Na primjer, običaj je da se jede glava ribe ili janjeta (i blagoslovi se da budemo glava, a ne rep), jabuka s medom (i blagoslovi se da nam godina bude dobra i slatka), šipak (i blagoslovi se da naših zasluga bude obilje poput broja sjemenki nara), cikla (i blagoslovi se da nestane naših neprijatelja) i tako dalje.

Roš hašana prema kabali

Hebrejski kalendar je duhovni kalendar koji se temelji na mudrosti Biblije. Drevni mudraci koji su dovršili kalendar bili su slavni kabalisti prema kojima svaki praznik predstavlja vrata u vremenu koja nam omogućuju ulazak u višu dimenziju, i iz kojih možemo crpiti blagostanje i blagoslove, te poboljšati našu stvarnost.

Roš hašana se također zove "Dan suda", stoga je važno razumjeti unutar-nje značenje tog pojma. "Sud" ili "presuda" znači zaustavljanje ili zadržku, no to se može razumjeti u oba smjera. On može biti blokiranje i prekidanje, na

primjer, negativni anđeli koje smo stvorili svojim postupcima, riječima i mislima, postali su naši tužnici na Roš hašanu i tijekom cijele godine, te sprečavaju da dobro ispuni naše živote. Ili on može biti pozitivan sud, na primjer: kada dolazimo do razine duhovne svijesti, što znači da smo naučili odgoditi, zaustaviti, blokirati i poništiti negativne osjećaje, sebičnost i nedostatak osjetljivosti u sebi, te da smo ih pretvorili u pozitivnu energiju. Bez sile donošenja presude nećemo biti u stanju napredovati i poboljšavati se.

Prema mudrosti kabale, Stvoritelj je beskonačan iedino što On želi je dobrobit za njegova živa bića. Budućnost svih ljudi ne određuje nebeski sud, već svemir funkcionira po principu uzroka i posljedice. To znači: pozitivno djelovanje će stvoriti pozitivne posljedice i obratno. Prema tome ljudi imaju moć da unište ili da izgrade, da privuku svjetlo i blagostanje u svoj život ili da ostanu u mraku.

Na početku nove godine svaka osoba od izvora stvaranja dobiva beskrajno blagostanje i obilje za narednu godinu. Nagovještaj toga možemo naći u riječi "*Berešit*" (U početku ... Postanak 1,1) prvoj riječi u Knjizi Postanka, koja se sastoji od istih slova kao riječi "prvi dana *tišreja*" (*alef betišrej* - hebrejski datum Roš hašane). Zohar objašnjava da

se na ovaj dan svijet vraća u prvobitno stanje u kakvom je bio na dan stvaranja. To je radi toga da bi nam se da prilika da sebe obnovimo i osvježimo. To je na neki način slično prirodnom cikličkom obnavljanju i promjenama godišnjih doba.

Da bismo mogli izvući svo blagostanje za narednu godinu i dovesti svjetlo u naše živote, mi trebamo napraviti neki prostor za to i ukloniti tamu iznutra. Ova tama se naziva Satanom. Prema kabali, svaka osoba nosi mnoštvo "negativnih anđela" koje je stvorila negativnim djelima i mislima. Ti anđeli koje smo sami stvorili su Satan (*satan* je hebrejska, biblijska, riječ koja znači "onaj koji smeta"), koji sprečava i zadržava blagostanje da ne uđe u naše živote. Budući da smo ga mi sami stvorili, samo mi imamo mogućnost da ga poništimo i odstranimo. Pripreme za Roš hašanu, molitve za taj blagdan i puhanje u šofar imaju svrhu da uklone Satana iz naših života.

Pripreme za Roš hašanu

Tešuva - značenje tog pojma je vraćanje natrag, što znači vratiti se sebi. Duša čovjeka je iskra Stvoritelja; stoga je ona dobra u svojoj suštini. Zato, jedino što mi moramo učiniti je da se vratimo svom "stvarnom ja" koje je u nama. To će Svjetlosti Stvoritelja omogućiti da nas ispuni svim svojim sjajem tijekom da-

(nastavak sa 12. strane) **Rabbi Shaul Youdkevitch: Roš hašana**

na Roš hašane. Drugo objašnjenje prema kabali je da naše negativne misli i postupci u našim životima stvaraju loše anđele, anđele tame. *Tešuva* je meditativna tehnika vraćanja u vremenu (*šiva*) do onih neugodnih trenutaka u kojima su stvoreni ti anđeli, ponovnog puštanja našeg filma i korištenjem mentalnog postupka "izrezivanja" i "zamjene" mračnih trenutaka s onim svijetlima. Čišćenjem duše i mijenjanjem naše naravi i temperamenta mi uklanjamo te mračne anđele iz našeg života oduzimajući im moć kojom smo ih nahranili u trenutku njihova nastanka. Ovaj proces nas osposobljava da dođemo do točke ispravljanja naše duše i dovedemo je do potpunosti (*tikun*).

Oprost (*seliha*) - hebrejka slova *sameh, lamed, het* imaju numeričku vrijednost 98, koja ima vrijednost kao i riječi *Ca* (čist, pročišćen). Stoga nam opraštanje omogućuje da čistimo i pročistimo dušu, i da se oslobodimo iz okova mržnje i ljubomore.

Blagdanski rituali (micvot - alati)

Molitva - Riječi molitvi za blagdan napisali su kabalisti davnih naraštaja. Ove drevne molitve imaju moć da podignu našu svijest u više sfere gdje se možemo povezati sa silama koje će nam pomoći da poboljšamo, čistimo i pročistimo našu sudbinu od sveg zla.

Šofar - U Zoharu, Levitski zakonik, redak 67, zapisano je da je Stvoritelj rekao Izraelcima da se ne boje jer On stoji na ulazu ... i

traži ih da mu daju snagu, a čime? Šofarom.

Šofar je instrument napravljen od Jichakovog ovna. Na dan Roš hašane Jichaka je njegov otac stavio na žrtvenik. Jichaka, za kojega se smatra da je on božanska kola Sefire Gevura (lijeva kolona,

Sjedili su rabin Elazar i rabin Aba. Rabin Elazar je rekao, ja sam vidio da je moj otac, na dan Roš hašane (hebrejske Nove godine) i na Jom kipur, odbijao slušati molitvu čovjeka, osim ako s njim prethodno nije proveo tri dana da ga očisti. Kao što je rabin Šimon znao reći,

raca, koji služe kao sud, a tekst se čita pred njima najavljujući poništenje zavjeta.

Posebna jela za praznik

Na Roš hašanu postoje običaji da se jede određenu hranu ili jela u dvije noći blagdana, na početku prazničkog obroka. Ova

želja za primanjem i presudom), vezao je Abraham, kola Sefire Heseda - bezuvjetne ljubavi i davanja. Vezivanje Jichaka simbolizira osobu koja uzima sudbinu u svoje ruke, žrtvuje svoju presudu i veže ju koristeći ljubav i dijeljenje, postupak koji omogućuje otvaranje života blagostanju, blaženstvu i sreći. Puhanje *šofara* ima moć, kada znamo prave meditacije, vezivanja presude i uklanjanja iste od nas. Naravno, postoji potreba za povezivanjem *tešuve* i oprosta uz čin puhanja šofara, kao nužan uvjet za uspjeh.

O molitvi i puhanju u šofar zapisano je u Zoharu:

molitvom čovjeka kojeg sam očistio, svijet je okajan. Još je stroži bio kod puhanja u šofar, jer on nije prihvaćao puhanje u šofar čovjeka koji nije znao puhati u skladu s meditacijom o tajnom značenju puhanja. (Zohar, Vajikra, stih 302).

Poništenje zavjeta

Obred se obično radi zadnjeg dana u godini prije početka praznika. Prema kabali, obećanja, zavjeti koje je čovjek dao a nije ih ispunio mogu zapriječiti njegov duhovni rast i blokirati povezivanja njegove duše sa svjetlom Stvoritelja. Ovaj obred bi nas trebao osloboditi tih spona. Obred se odvija u prisutnosti trojice muška-

se hrana naziva "znakovima", a tu su i posebni blagoslovi prije svake od njih, da bismo zaželjeli sebi dobru godinu.

Tašlih

Običaj je u popodnevним satima prvog dana praznika otići na rijeku, na obalu mora ili bilo koje drugo mjesto na kojem ima vode i kazati molitvu "Tašlih". Prema kabali svrha je ovog običaja da se izbace negativne sile koje smo nakupili. ■

Prevela Tamar Buchwald

Noam Zion:

Seder Roš Hašane: Simbolička hrana i novogodišnje želje

Večernji obrok za Roš Hašanu može uključivati i drevni običaj da se jede simbolička hrana, jedan mini-Seder, ako želite. Obitelji će okusiti (ili barem to imati kao želju za Novu godinu) raznoliku hranu čiji nas naziv, oblik ili boje podsjećaju na naše najveće želje za Novu godinu.

Taj je običaj vezan za početak godine – doba u kojem se nada miješa sa zabrinutošću. Veliki blagdani – Dani strahopočitanja (*Jamim noraim*) – dani su presude – "Tko će živjeti a tko umrijeti? Tko će se obogatiti a tko će pasti u siromaštvo Ali oni su također i *dobri dani* (Jontef – Jom tov) za raskošnu proslavu za stolom, kad kupujemo novu odjeću za cijelu obitelj da je nose na Roš Hašanu.

Od vremena Talmuda hrana na blagdanskom stolu se transformirala u neformalne simbole naših novogodišnjih želja. Najpoznatije su jabuke umočene u med, koje simboliziraju slatku godinu. Ipak, čak nam i najobičnije povrće, sezonsko voće i razne namirnice daju priliku

da odagnamo svoje strahove i izrazimo naše najdublje nade, kao i priliku da se poigramo riječima vezi njihovih imena na bilo kojem lokalnom jeziku.

U med se obično umače hala – koja je obično okruglog oblika poput uspinjućeg kružnog stubišta (da se prisjetimo kako se ljudi penju ili spuštaju po ljestvama B-gom određene sudbine). Okrugli kruh također predstavlja i kruženje vremena.

Postoje i drugi blagdanski motivi, kao što je okruživanje hale vijencem od cvijeća ili drugim dekoracijama da bi se pod-sjetili krunidbe B-žanskog Kralja na Roš Hašanu. Nakon izricanja blagoslova nad kruhom, *hamoci*, svi zažele jedan drugom: Neka bi bila B-žja volja da se za nas obnovi dobra i slatka godina.

Umakanje kruha prilikom svakog objeda često se nastavlja od Roš Hašane sve do kraja Sukota. Židovske žene iz Poljske i južne Rusije običavaju postavljati med u četiri ugla kuće za sreću. (Danas bi slatkiši mo-

gli poslužiti u tu svrhu).

Neke obitelji kupuju posebno voće ili povrće, upravo ono kojem je sada sezona, ono koje se nije jelo najmanje godinu dana, i blagoslove ga druge noći Roš Hašane. Ovaj običaj također može biti vezan za Seder Roš Hašane, no on ima značaj i za židovski zakon. Jer nije jasno na temelju čega mi kažemo *Šehelijanu* – blagoslov koji je rezerviran za novu hranu ili predmet ili početak novog blagdana – baš na drugu noć Roš Hašane. Dodavanjem novog voća, svatko ima nepobitan razlog za kazivanje *Šehelijanu* baš na drugu noć.

Seder za Roš Hašanu pronalazi svoje najraniji pisani izvor u osebujnom meniju čije simboličko značenje nije otkriveno:

Za dobro znamenje na Roš Hašanu svatko bi trebao uvesti naviku da jede tikve [kao npr. bundeve], grahorice [kao što su npr. mahune], špinat i datulje." (*Talmud TB Keritot 6a*) ■

Tamar Taback:

Roš hašana – 16 uputa

Tijekom elula i Dana Velikih blagdana, dobivamo dar *tešuve*, povratka – nama samima, našim voljenima i B-gu. Nema povoljnijeg vremena u židovskom kalendaru od sadašnjeg kako bismo popeglati neizbježne nabore u našim srcima i popravili ono rasporeno u našim dušama što nam otima mogućnost da izrazimo svoje prirodnu duhovnu ljepotu.

Sljedećih 16 uputa su učinkovit način da se otisnete u proces povratka svojoj najdubljoj bit i najvećem potencijalu.

Pronađite mirno vrijeme i mjesto, uzmite bilježnicu i olovku, možda stavite neku laganu glazbu i počnite pisati svoje odgovore na ove upute u svoj dnevnik. U prvih osam pitanja susrest ćete svoje istinsko ja, iz neporedne blizine i osobno. Pristupit ćete najdubljim snovima i željama za sebe u idućoj godini i pronalaženju jedinstvene ljepote vaše duše.

Nakon što ste se dotakli svoju suštinu, bit ćete u stanju ispitati koja to područja prekrivaju ovo autentično ja i više znanje. Samospoznaja je moć.

Neka biste bili blagosloveni B-žanskom pomoći u vašoj potrazi za dubljom vezom i istinski dobrom i slatkim novom godinom.

Povezivanje sa svojim istinskim ja

1. Koji su neki od vaših najvećih darova i resursa koje vam je Vječni dao?
2. Što najviše želite za narednu godinu?
3. Za što ste zahvalni u svom životu upravo sada / prošle godine?
4. Koje su neke od značajnih prekretnica, događaja, otkrića, postignuća itd. iz ove protekle godine? (godine koje razmatrate)
5. Kada ste se, sve u svemu, osjećali najviše živima?
6. Koji su neki od najvećih problema koje ste imali prošle godine? (Kada ste se osjećali najviše otuđeni od svog istinskog ja?)
7. U kojim ste područjima najviše sazreli?
8. Koje su neke od vaših najvećih spoznaja koje sada imate, a koje niste u toj mjeri imali prošle godine?

Kako to provesti?

1. Koja su neka od glavnih područja vaših prioriteta površine koja traže da im posvetite pažnju?
2. Kako biste mogli bolje iskoristiti svoje B-gom dane darovae da donesete veće svjetlo svijetu?
3. Koja vas ponašanja sprečavaju da budete najbolje ja koje možete? Što možete učiniti kako biste smanjili i uklonili ta ponašanja?
4. Kada bi postojala jedna osobina koju biste željeli promijeniti kako biste bili uravnoteženija osoba, koja bi to osobina bila? Možete li smisliti način da sebe dovedete do bolje ravnoteže u ovom području?
5. Koje misli koje vam se stalno vraćaju imate zbog kojih se osjećate ustrašeni, tjeskobni, usamljeni, depresivni ili samotno? Koje bi više duhovno produktivne misli bilo dobro imati u tim trenucima?
6. Koje je jedno područje u vašem odnosu s B-gom koje biste se željeli poboljšati? Koji je praktičan korak kojim možete raditi na tome?
7. Navedite jedno područje u vašim međuljudskim odnosima koje biste željeli poboljšati. Kako možete primijeniti tu promjenu kroz jednu sitnicu koju možete dosljedno raditi?
8. Koje je jedno područje u vašem odnosu sa samim sobom koju biste željeli poboljšati? Kako možete početi raditi na tome? ■

Torah Tidbits:

Što nije i što jest Tašlih

Tašlih NIJE čarobni, neki hokuspokus, način da se oslobodite grijeha. To jednostavno, ne ide tako jednostavno. Potrebno je napraviti iskrenu *tšuva*, moliti se Vječnom, kazati Vidui, a ako ima grijeha u međuljudskim odnosima (što je neizbježno), čovjek mora udobrovoljiti one koje je povrijedio i primiti njihovo oprostjenje da bi njegova *tšuva* uspjela. Ne može čovjek jednostavno otići na obalu, kazati par *p'sukim*, bacati nekoliko mrvica u vodu i otići čiste savjesti - bez teškog, stvarnog pokajanja. U stvari, u različitim periodima povijesti i mjestima na svijetu bilo je rabanim koji su u svojim zajednicama zabranili *tašlih* kako se ljudi ne bi opustili u vezi glavnih izazova *Jamim nora'im* - *tšu-*

ve, molitve i *cedaka*.

Postoje i drugi koje uopće nisu spominjali običaj *tašliha* u svojim spisima, s obzirom da se ne pojavljuju u Talmudu ili drugim ranijim izvorima. Na primjer, običaj Gaona iz Vilne bio je da ne radi *tašlih*. Ipak, *tašlih* je široko rasprostranjen *minhag* (običaj, op.pr.) u većini židovskih zajednica širom svijeta.

Ako netko nije mogao kazati *tašlih* na Roš Hašana, može ga reći tijekom *Aseret j'mei tšuva*, ili čak nakon toga sve do Hošana Raba.

Vodeći odlomak u *tašlihu* daje nam podrijetlo njegovog imena i vjerojatno izvorno porijeklo samog običaja. Drugi pasuk (*Mihej 7,19*) govori o B-gu, koji u Svojoj milosti,

"baca naše grijeha u dubine mora". Ovo je cilj naše *tšuve* - da se tako iskreno pokajamo, da će B-g potpuno izbrisati naše grijeha.

Kraljevi Izraelovi bili su pomazivani na obali rijeke. Voda je simbol života, Tore i kontinuiteta. Na Roš Hašanu, kada slavimo krunidbu Kralja nad kraljevima, odlazimo do rijeke (ili neke druge vodene površine) kao podsjetnik na ovu glavnu temu dana.

Midraš nam govori da je Satan dobio B-žje dopuštenje da pokuša odvratiti Avrahama Avinu da ne ode na Har HaMorija s Jichakom. On je Avrahamu na put postavio rijeku, ali Avraham je bio toliko odlučan da izvrši B-žju zapovijed, da

(nastavak s 18. stranice) **Torah Tidbits: Što nije i što jest Tašlih**

je zakoračio ravno u vodu. Ništa ga nije moglo zaustaviti. Rijeka je postala simbolom posvećenosti B-gu. Na Roš Hašanu, godišnjicu *Akede* (vezivanja Jichaka, op.pr.), odlazimo na obalu rijeke i "podsjećamo" B-ga (nazovimo to tako), i sebe same, na posvećenost našeg praoca Avrahama, te da se tom visokom razinom predanosti ponovno opredijelimo za Toru i *micvot*.

Postoji kabalistička analogija između glavnih *p'sukima tašliha* i Trinaest božanskih atributa. Ova ideja dodaje značaju kazivanju *tašliha*, zbog moći pozivanja *Jud-Gimel Midot*. Oni su neophodni za *Slihot* i *tšuvu* i vezani su za biblijske događaje u razdoblju elula, Roš Hašane i Jom Kipura.

Tekst za *tašlih* razlikuje se od mahzora do mahzora. Primjereno je dopuniti redovne tekstove *tašliha* svo-

jim vlastitim molitvama. Na Roš Hašanu, kada provodimo značajnu količinu vremena u *šulu* u molitvi, ne kažemo "što je dovoljno, dovoljno je". Nakon svečanog ručka odlazimo svojim domovima da molimo između molitava. Ali ne idemo u Beit Kneset. Umjesto toga, odlazimo do vodenih površina, u prirodi (na godišnjicu njezina stvaranja), gdje se B-žja Prisutnost također treba snažno osjetiti, i uživamo u Njegovu veličanstvu, i ponovno se zavjetujemo da ćemo Mu služiti.

Mudro se koristite *tašlihom*. Učinite ga smislenim dijelom vaše Roš Hašane, i neka neke od ovdje predstavljenih ideja obogate to iskustvo. U nekim je zajednicama *tašlih* je veliki društveni događaj. Iako on sam po sebi nije loša stvar, ljudi moraju "biti na najvišoj razini ponašanja za Roš Hašana", da tako kažemo.

Jedna verzija tesktova za *tašlih*:

- Mihej 7, 18-20;
- Psalam 118, 5-9,
- Psalam, 33;
- Izaija 11,9;
- Psalam 24;
- dio iz Musafa za Šaloš regalim: *Kralju milosrdni, smiluj nam se...*;
- Izaija, 54,17;
- Izaija 11,9;
- Psalam 130;
- Psalam 121;
- Psalam 119,99 (*ovaj stih se ponavlja 7 puta*); ■

Iz tiska

BLAGDANI

Roš Hašana - jevrejska Nova godina

Furaj.ba

Roš Hašana (ראש השנה) je jevrejska Nova godina i na hebrejskom jeziku ovaj izraz znači „glava godine“. Ovaj praznik se u tradicionalnom jevrejstvu slavi prvog i drugog tišrija (septembar – oktobar).

Židovska Nova godina ili Roš hašana je jedna od četiri židovske nove godine, koja se, prema vjerovanju, obilježava na šesti dan stvaranja svijeta. Traje dva dana i obilježava početak desetodnevnog razdoblja molitve koji se naziva „deset dana kajanja“, koje kulminira postom na Jom Kipur - Dan pomirenja, najvažniji i najtužniji dan židovskog

kalendara, kada se Židovi prisjećaju svojih pokojnika.

Roš hašana je vrijeme suđenja za učinjeno tokom godine što je prošla, i dan Božje odluke o životu ljudi tokom sljedeće godine. Bog, sudac ljudskih života otvara na novogodišnji dan tri knjige; jednu za posve pravедne, jednu za posve zle i jednu za one koji su istodobno dobri i zli, poput većine ljudi. Zato se blagdani čestita "Lešana tova tikatevi"! Budi upisan za dobru godinu!

U Bibliji je ovaj dan označen kao dan okupljanja i duvanja u trube, a slavljenje ovog praznika kao početka Nove godine ima svoje porijeklo u Talmudu jer je tamo ovaj dan smatran za praznik rađanja svijeta. Za razliku od običaja drugih naroda, kod Jevreja se ovaj praznik obilježava ozbiljno, uz prisjećanje na grijeh i pokajanje. Puše se u šofar (ovnov rog) čiji zvuci, koji podsećaju na plač, treba da pozovu na pokaja-

nje. Puhanje u šofar označava i jedinstvo židovskog naroda.

Tokom prvog dana ovog praznika, vjernici odlaze na rijeku gdje ima ribe. Govore se molitve, a u vodu se bacaju mrve hljeba što simboliše odbacivanje grijeha.

Prva dva dana blagdana zabranjen je svaki rad, osim pripreme hrane. Oblači se svečano, a poželjna je bijela odjeća, te se odlazi u sinagogu moliti slihes, oprostnice, koje se mole svih 10 dana do Jom Kipura.

Roditelji blagoslivlju djecu, a majka pali svijeće uz blagdanski blagoslov, ako je blagdan na Šabat, tada se svijeće ne pale. Uz blagoslov Šeheljenu, započinje se s večerom. Većina Židova počete novu godinu tradicionalnim svečanim večerama, tokom kojih se jedu riba, ali i meso i mesne supe, razna slatka jela a obavezno se jabuka umače u med, što je simbol nade u slatku godinu. Na stolu su još hurme, pečena bundeva, poriluk, špinat, morganj te riblja ili janjeća glava. ■

IZ BEOGRADA

Večeras počinje Roš Hašana - jevrejska Nova godina

Blic

Jevreji večeras počinju sa obeležavanjem Roš Hašana - jevrejske Nove godine. "Roš Hašana, u prevodu 'glava godine', jevrejska je Nova godine, a počinje prvog dana meseca Tišri, što je po Gregorijanskom kalendaru obično u septembru", rekla je Tanjugu Iva Rajević iz Jevrejske opštine Beograd.

Ona je navela da Roš Hašana traje dva dana, a da počinje uveče jer je jevrejski kalendar

lunarni, odnosno, dan počinje uveče i uveče se završava.

Prema njenim rečima, Roš Hašana se obeležava u sinagogi, molitvama u pokajanju.

"U jevrejskoj tradiciji, Roš Hašana nije vreme veselih proslava već pokušavamo da vidimo šta smo prošle godine loše uradili da bi to mogli da popravimo i da budemo bolji u Novoj godini", rekla je Rajević.

Kako je objasnila, Nova godina računa se od postanka samog sveta, a Roš Hašana simbolizuje nastanak sveta po Tori.

Tokom praznika jedu se jabuke i med koji simbolizuju slatku Novu godinu, kaže Rajević i dodaje

da se praznika čestita pozdravom "Šana tova", što znači dobru godinu vam želim, ili "Šana tova ve metuka" - dobru i slatku godinu vam želim. Roš Hašana tradicionalno predstavlja jedno od četiri

"označavanja nove godine" koja su određivala različite godine u različite svrhe i nova godina je za ljude, životinje i pravne poslove, ali i dan koji određuje početak računanja kalendarske godine. ■